

Skötselplan för naturreservatet Puoutavare

Denna skötselplan är en bilaga till Länsstyrelsens beslut 2017-12-20 om bildande av naturreservatet Puoutavare.

Innehållsförteckning

1. Allmänt	2
2. Reservatets syfte	2
3. Skälen för länsstyrelsens beslut	2
4. Administrativa uppgifter	3
5. Mål och åtgärder	3
5.1 Skog	3
5.1.1 Skogliga värdekärnor	4
5.1.2 Skogliga utvecklingsmarker och arronderingsmarker	5
5.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag	6
5.3 Information och anläggningar	7
5.4 Gränser	8
5.5 Tillfartsvägar	8
6. Sammanfattning av skötselåtgärder	10

Bilagor

- A. Översiktskarta
- B. Skoglig naturvärdesklassning och Information
- C. Skötselområden
- D. Ägarförhållanden

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Puoutavare**. I reservatet ingår även en mindre del av Natura 2000 området Torne och Kalix älvsystem. Området innehåller således naturtyper och arter som EU-länderna tillsammans har bestämt att det är extra viktigt att bevara. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Skötseln ska även bidra till att bibehålla gynnsam bevarandestatus för ingående naturtyper och arter inom ramen för Natura 2000. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas.

Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras. I bilaga C visas reservatets olika skötselområden.

Västra delen av naturreservatet ägs av Naturvårdsverket. Öster om kommungränsen ingår en del av fastigheten (Törefors 3:3) som ägs av Sveaskog. Större skötselåtgärder som berör annan markägare än Naturvårdsverket ska alltid föregås av en kontakt.

2. Reservatets syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturskogsvärden med dess opåverkade karaktär och biologiska mångfald. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området och att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

3. Skälen för länsstyrelsens beslut

Områdets prioriterade bevarandevärden är den naturskogslika miljön med en bergstopp som är klädd med gammal barrblandskog i sen succession. Stort inslag av senvuxna tallar, glasbjörk och gamla spetsiga granar utgör tillsammans med toppbrott, naturligt avdöende och gamla rötlågor karakteristiska och naturliga inslag i naturskogsmiljön i området. Skogen har låg brandpåverkan samt höga naturvärden som är knutna till gammal skog i sen succession.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets höga naturvärden förstörs. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

4. Administrativa uppgifter

Naturresevatets namn:	Puoutavare
Kommun:	Gällivare samt Övertalix
Lägesbeskrivning:	6 km väster om Marsjärv
Area:	ca 167 ha
Fastigheter och ägare:	Storlandet 4:1 (del av), Naturvårdsverket Törefors 3:3 (del av), Sveaskog Förvaltnings Aktiebolag
Natura 2000:	SE0820430, Torne och Kalix älvsystem
Sameby:	Gällivare och Ängeså
Förvaltare:	Länsstyrelsen

5. Mål och åtgärder

5.1 Skog

Bergets centrala delar består av ett glest skogsklätt impediment med korta, senvuxna tallar och spetsiga kortväxta granar och en hel del glasbjörk. Bergets sydsida har samma lågproduktiva markförhållanden som toppen, men här liksom i öster dominerar gran i sen succession. Den östra sluttningen är mer produktiv och är inte lika blockrik som den norra och södra. De flesta träd är mycket gamla och rötlågor samt toppbrott är rikligt förekommande. Enstaka knotiga gamla tallar finns spridda i området.

Västra delen av reservatet är av restskogskaraktär där avverkningen är gjord på 1940-talet. Här är det gott om tallöverståndare med en ålder på 200-400 år, en del av de äldsta träden har mycket grov stam. I vissa delar finns det även rikligt med gamla granar. I övrigt växer det lägre granar av obestämd ålder, unga tallar samt enstaka aspar och rotskottsbjörkar och det finns sparsamt med död ved. Contortatall finns på vändskivan längst in på den grovbrutna vägen i väster, skötselområde C bilaga C. Contortatall växer även utanför reservatet vid den västra gränsen där vägen går in. Målsättningen inom alla skyddade områden är att främmande trädslag (t ex contortatall) inte ska finnas. Om contortatall eller andra främmande trädslag upptäcks på fler områden inom reservatet ska detta rapporteras och åtgärdas.

Länsstyrelsens inställning är att naturvårdsbränning, liksom spontant uppkomna bränder i skogsmark generellt sett är mycket värdefulla ur naturvårdssynpunkt. Puoutavare **östra** del, skötselområde A, har inte brunnit under de närmaste 150-200 åren och sannolikt är det ännu längre sen det sist brann i området. De enda synliga brandspåren är enstaka kolade högstubbar. En indikation på frånvaron av brand är att gammalgranarna har kvistar ända ner till marken. Eftersom den östra delen av reservatet utgörs av värdekärna som inte har brunnit på väldigt länge och har höga värden som är kopplade till sena

successionsstadier, föreslås ingen naturvårdsbränning i denna del. Spontant uppkommen brand ska också släckas. Vid släckningsarbete ska så skonsamma metoder som möjligt användas och naturliga begränsningslinjer så som vägar, vattendrag och rågångar nyttjas i första hand.

Det västra området, Skötselområde B och C, utgörs av utvecklingsmark och värdekärna som är mer påverkande av äldre plock- och dimensionsavverkning. De nuvarande naturvärdena som består främst av gamla träd av tall och gran skulle på sikt kunna utvecklas med en riktad naturvårdsbränning, genom bland annat tillskapande av mer död ved samt brandljud. Det finns dock en risk att de naturvärden som är knutna till gamla granar skulle kunna missgynnas av en brand, till exempel om en stor del av gammelgranarna dog. Innan en eventuell naturvårdsbränning skulle därför åtgärder behöva vidtas för att skydda viktiga grupper eller individer av äldre granar.

Contortatallen bör avvecklas så tidigt som möjligt och innan naturvårdsbränning utförs för att förhindra spridning i reservatet

5.1.1 Skogliga värdekärnor

De skogliga värdekärnorna samt skogligt impediment som ingår i skötselområde A bilaga C, har fått utvecklats fritt sedan dimensionsavverkningen i början av förra seklet. Skötselområde A utgörs helt och hållet av värdekärna. Skogen här är grandominerad och består av olikåldrig, gles och flerskiktad skog med inslag av äldre tallar och död ved se bild 1.

Bild 1 Den glesa granskogen dör allteftersom, vissa träd blir ståendes kvar som torrakor för att sedan falla omkull. Fotograf Per-Anders Jonsson.

I skogen finns en rik förekomst av död ved, både liggande och stående. Gammal granskog dominerar bergets sluttningar medan toppen är glest trädbevuxet impediment. Här skulle en naturvårdsbränning inte gynna de naturvärden som redan finns. Fortsatt fri utveckling med intern dynamik bedöms vara den bästa skötselåtgärden för skötselområde A, bilaga C. Värdekärnan på den nordvästra sluttningen, utanför Sveaskogs fastighet är däremot av en annan karaktär. Variationen i naturvärdeskvalité är större men det finns återkommande gamla grova tallar och allmän till rikligt med gammelgranar. I vissa delar är skogen gles och luckig bestånd efter äldre uttag. Här skulle naturvärdena troligen gynnas av en naturvårdsbränning, bland annat genom att mängden död ved ökar.

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska; målet är att arealen värdekärna ska *öka* i takt med att utvecklingsmarker uppnår statusen värdekärna.
- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande trädslag som t. ex *contortatall* ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Borttagande av främmande trädslag som upptäcks inom reservatets värdekärnor
- Utred naturvårdsbränning i den västra värdekärnan som ingår i skötselområde B, bilaga C.

5.1.2 Skogliga utvecklingsmarker och arronderingsmarker

Reservatets utvecklingsmark är i sin helhet inom det utvidgade området i väster och är en del av skötselområde B samt hela skötselområde C, bilaga C. Utvecklingsmarken består av skog med restskogskaraktär där avverkning utfördes på 1940-talet. Det finns spridda tallöverståndare med en ålder av 200-400 år, några av dessa har en utmärkande grovbarkig stam. I övrigt växer det mindre granar av obestämd ålder, unga tallar samt enstaka aspar och rotskottsbjörkar. Det finns sparsamt med död ved och marktypen består främst av frisk blåbärstyp. Söder om den igenvuxna vägen finns ett grandominerat område som i högre grad påverkats av mer sentida skogsbruk. Här är granskogen luckig och gamla körvägar syns fortfarande tydligt.

Längst in på den igenvuxna vägen som kommer in från nordväst och går ca 200 m in i reservatet finns en vändskiva som vuxit igen av bland annat contortatall, skötselområde C bilaga C. Contortatallen på vändskivan ska tas bort så snart som möjligt innan de blir större och svårare att hantera, samt även för att undvika fröspridning. Själva vägen från reservatsgränsen in till vändskivan är igenvuxen med sly samt saknar möjlighet till passage över bäcken och är därmed okörbar, se bild 2. Vägen kommer inte att underhållas utan kommer istället att tillåtas växa igen.

Naturvårdsbränning i skötselområde B skulle framförallt gynna utvecklingen av naturvärden i utvecklingsmarken även om naturvärdena på sikt skulle kunna gynnas i hela skötselområde B. Framförallt om större delen av de gamla granarna kunde bevaras.

Bild 2 Vägen som kommer in från nordväst är ej körbar sista biten. Fotograf Per-Anders Jonsson.

Den lite större arronderingsmarken ligger som en smal remsa norr om bäcken mot reservatsgränsen, skötselområde D bilaga C. Ett mindre hygge ingår som arronderingsmark norr om bäcken längs reservatsgränsen. Fri utveckling är det som gäller här.

Bevarandemål

- Naturvärdena ska öka och ungskogen ska utvecklas i riktning mot skiktad naturskog. För att skapa mer död ved och bidra till en skiktad skog.
- Främmande trädslag som t. ex *contortatall* ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Avveckla contortatall inom skötselområde C bilaga C och vid behov.
- Utred förutsättningarna att naturvårdsbränna i skötselområde B och C, bilaga C.

5.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag

En mindre del av en våtmark som innehåller höga naturvärden ingår i naturreservatet. Utöver våtmarksinventeringen har länsstyrelsen inte genomfört någon riktad naturvärdesinventering av reservatets våtmarker, sjöar eller vattendrag. Vitbergsbäcken som är natura 2000 rinner längs gränsen i norr och tillhör ett större system som heter Torne och Kalix älvsystem. Vi har ingen kännedom om att områden inom naturreservatet ska vara påverkat av någon form av markavvattning, dämning eller

annan yttre påverkan som kan ha en negativ effekt på naturvärdena. Om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiva åtgärder kan nedanstående mål och åtgärder komma att anpassas i enlighet med detta.

Bevarandemål

- Naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska i första hand ske genom naturlig succession och naturliga processer.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder.

5.3 Information och anläggningar

Puoutavare är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, utflykter och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett förändrat besöksstryck.

Digital information om naturreservatet finns på länsstyrelsens hemsida. Den platsbundna informationen utgörs av reservatsskylt med information om reservatet och vilka regler som gäller.

Informationsplats är samma som tidigare. Här finns en informationsskylt (bilaga B) som behöver kompletteras, bland annat med en ny karta där reservatets nya avgränsning framgår.

I området saknas stigar, eldstäder och andra anordningar för rörligt friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att det inte behövs några i dagsläget.

Behovet av anläggningar och stigar behöver kontinuerligt utvärderas. Utgångspunkten för detta är att reservatet ska nyttjas för rörligt friluftsliv utifrån sina naturgivna förutsättningar.

Eftersom länsstyrelsen inte har genomfört någon fullständig inventering av anordningar och anläggningar kan det finnas sådana som länsstyrelsen inte känner till inom reservatet.

Skötselmål

- Information på länsstyrelsens hemsida ska underlätta för besökare att hitta till reservatet.
- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets natur och vad man bör tänka på vid besöket. Eventuell platsbunden information bör finnas på plats inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.

- Vid eventuella naturvårdande skötselåtgärder ska allmänheten på ett lättillgängligt sätt kunna få information om bakgrund, orsak och mål med åtgärden.
- Markslitaget från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt.

Skötselåtgärder

- Komplettering av befintlig informationsskylt tas fram och monteras i anslutning till reservatet, vid den plats som anges i bilaga B. Skylten ska utformas enligt gällande standard.
- Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida snarast efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder sätts skyltar med information om åtgärden upp i anslutning till aktuellt skötselområde.
- Löpande kontroller av att skyltar i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick.
- Vid behov ska sly röjas bort runt skyltarna.
- Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns.

5.4 Gränser

Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar och snarast efter att naturreservatet har beslutats.

Skötselmål

- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras löpande.
- Vid behov åtgärdas otydliga rågångar och markeringar.

5.5 Tillfartsvägar

Lämpligaste tillfartsvägen till reservatet från allmän väg är österifrån. Från E10 sväng västerut mot Kopparsjärv och Marsjärv och kör via Marsjärv fram till man ska passera Kvarnån. Sväng då norrut och följ skogsbilvägen ca 2 km och ta vänster. Kör 1 km till och ta sedan vänster och fortsätt drygt 1 km till vägs ände, enligt bilaga A. Vägens skick är i dagsläget okänt och behöver kontrolleras om vägen ska kunna nyttjas av besökare.

Sveaskog äger vägen fram till reservatets östra sida.

Den väg som går in i reservatet från väster är en grovbruten skogsväg och inte körbar på grund av att det saknas bro över bäcken. Vägen har även vuxit igen, se foto 2 ovan. Vägen ska inte underhållas utan tillåtas att växa igen.

Skötselmål

- Länsstyrelsen ska ha kännedom om vägens skick för att kunna anpassa information och eventuellt vidta åtgärder.
- Tillfartsvägen till reservatet ska vara i sådant skick att de kan trafikeras med personbil.

Skötselåtgärder

- Vägens status kontrolleras i samband med tillsyn av reservatet.

6. Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av Skötselplan	Senast 2027
5.1	Skog	
	Avveckling av Contortatall	Snarast och därefter vid behov
	Utred möjlighet att naturvårdsbränna i skötselområde B och C, bilaga C	Efter utredning
5.3	Information och anläggningar	
	Komplettering av befintlig informationsskylt tas fram och monteras vid den plats som anges i bilaga B	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Uppsättning av skyltar med information om skötselåtgärden	I samband med skötselåtgärden
	Kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick	Löpande
	Röjning av sly runt skyltar	Vid behov
	Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns.	Löpande
5.4	Gränser	
	Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar	Löpande
	Åtgärda otydliga rågångar och markeringar	Vid behov
5.5	Tillfartsvägar	
	Vägens status kontrolleras	I samband med tillsyn av reservatet

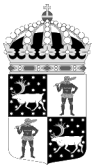
7. Källhänvisning

Länsstyrelsen 2010

Data från fältinventering.

Naturvårdsverket 2004

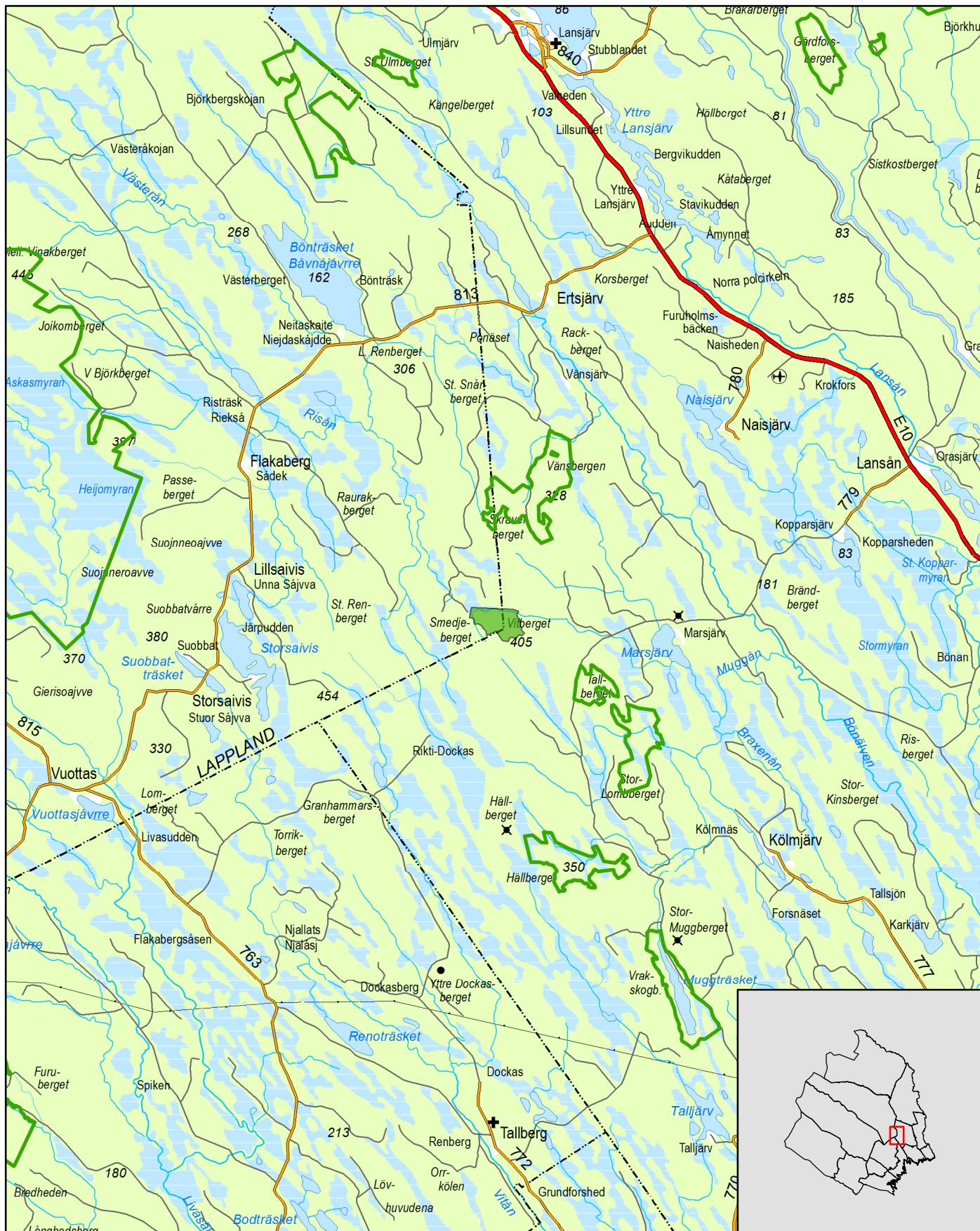
Skyddsvärda statliga skogar, Norrbottens län. Rapport 5473.

Naturreservatet Puoutavare

Översiktskarta

Skala 1:200 000

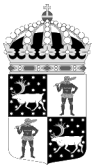
Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

- Gräns för naturreservatet
- Övriga naturreservat

0 2 4 6 8 10 12 14 16 18 20 Kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-11517-2016

NVR ID 2014696

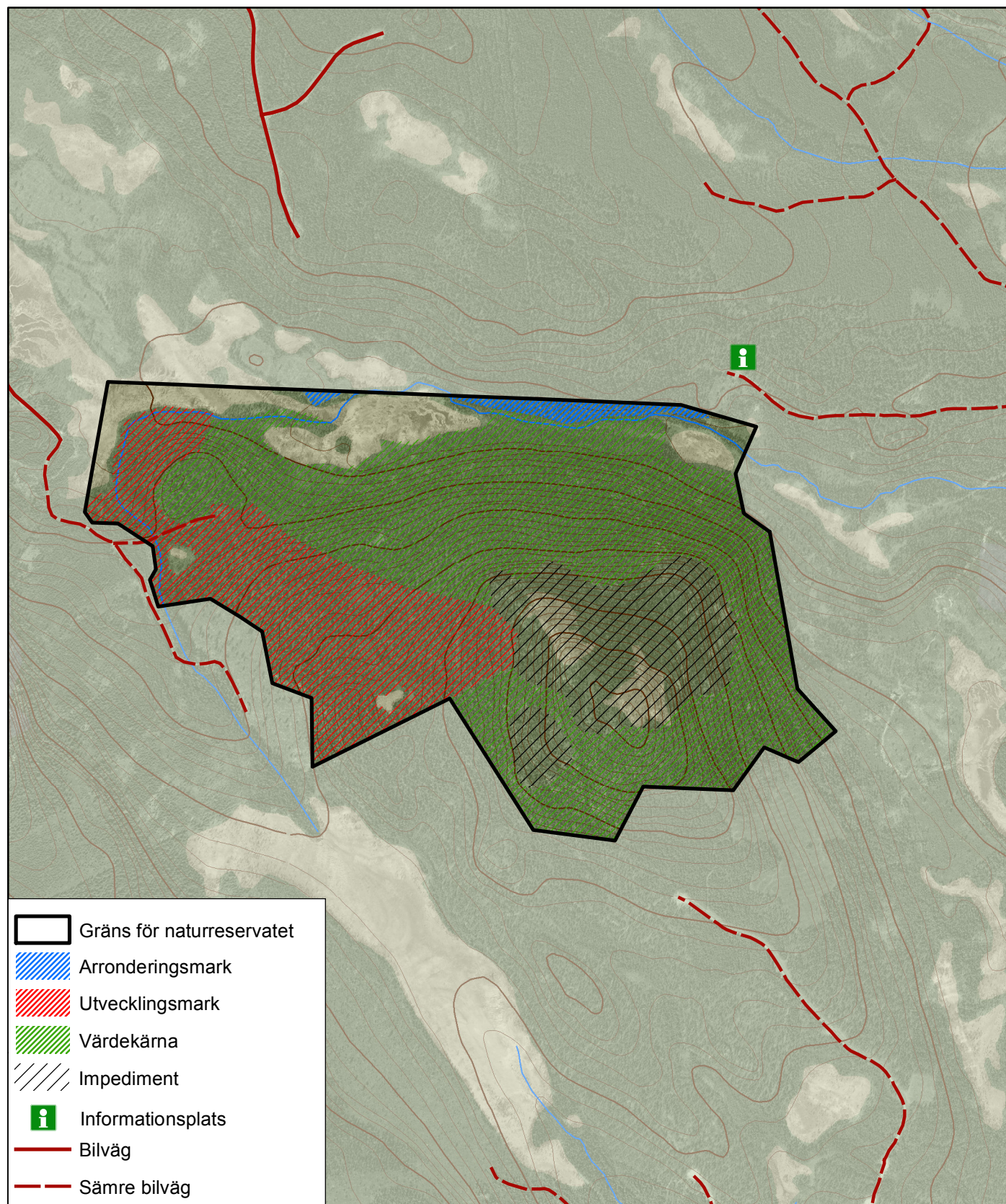
Bilaga B

Naturreseptatet Puoutavare

Skoglig naturvärdesklassning och Information

Area ca 167 ha

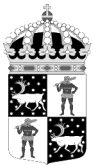
Skala 1:15 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 0,5 1 1,5 2 Kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-11517-2016

NVR ID 2014696

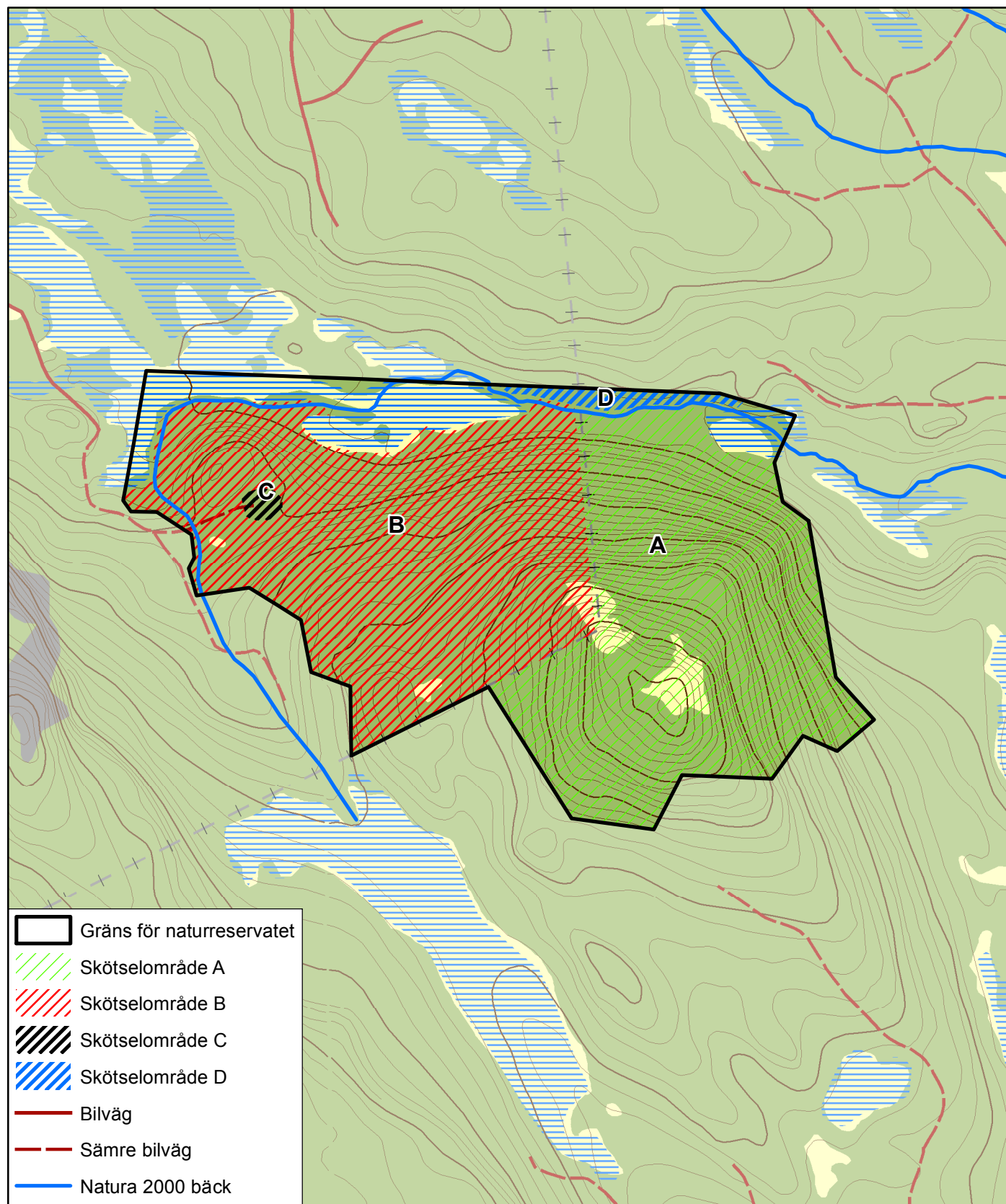
Bilaga C

Naturreservatet Puoutavare

Skötselområden

Area ca 167 ha

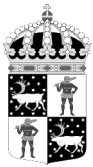
Skala 1:15 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 0,5 1 1,5 2 Kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-11517-2016

NVR ID 2014696

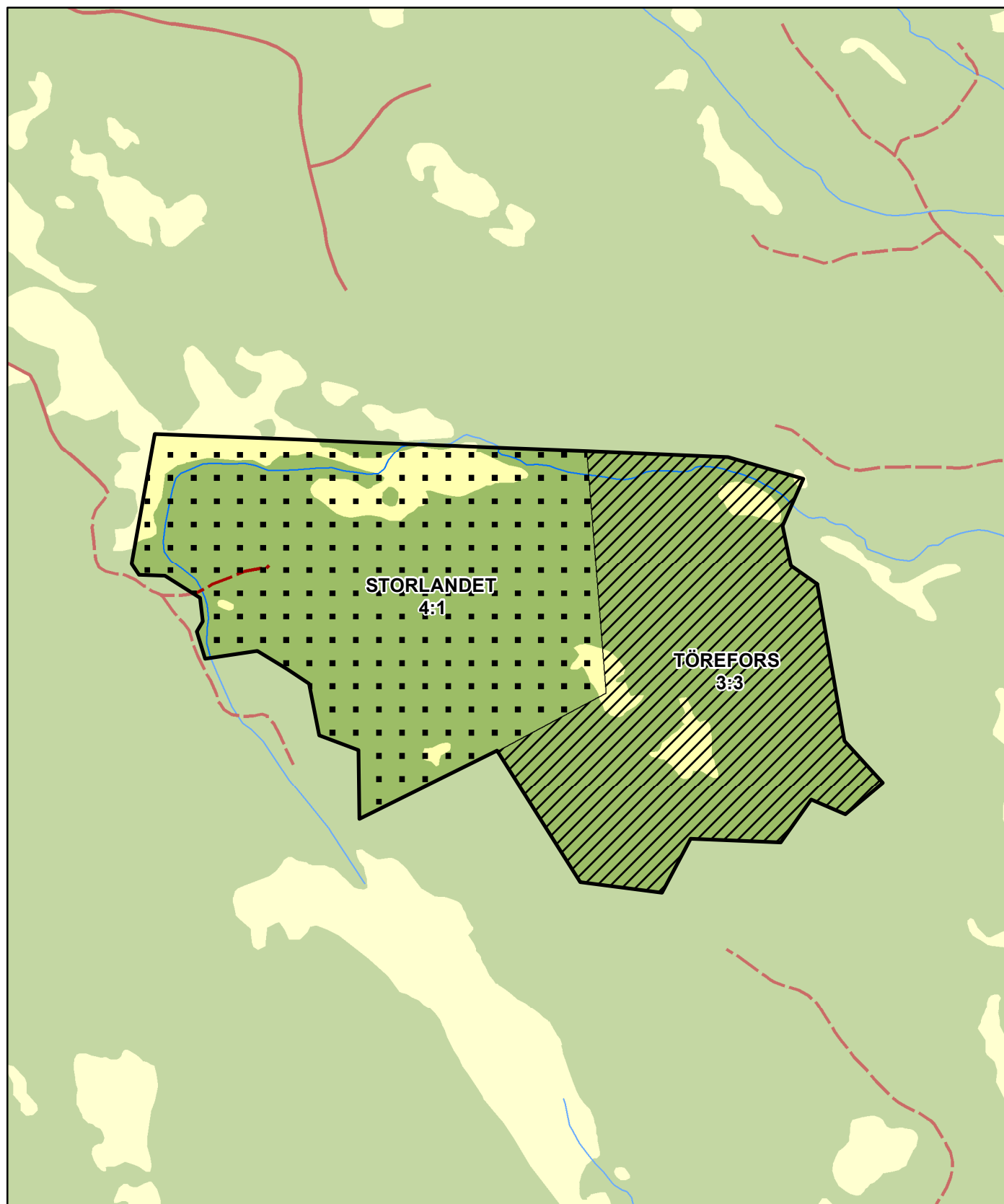
Bilaga D

Naturreseptatet Puoutavare

Fastigheter

Area ca 167 ha

Skala 1:15 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

Gräns för naturreseptatet

Del av Gällivare Storlandet 4:1 Naturvårdsverket

Del av Överkalix Törefors 3:3 Sveaskog

1 Kilometer

